

Themalijst

Joodse Muziek

van alle plaatsen
en tijden

het
leven
van A
tot Z

de
Bib

Openbare Bibliotheek
Kortrijk

Waarom deze lijst ?

De Bibliotheek van Kortrijk heeft sinds haar ontstaan in 1968 altijd al enorm geïnvesteerd in muziek van eigen bodem, maar kijkt ook over de grenzen, weg van het populaire aanbod. In de loop der jaren is een hele collectie gegroeid van Joodse (Jiddische) muziek. In onderstaande lijst willen we jullie laten kennismaken met enkele kenmerken en namen uit deze boeiende muziek.

We hebben geprobeerd er een soort chronologische indeling aan te geven maar soms overlappen stijlen, subgenres en invloeden, zodat het een niet-wetenschappelijke maar lichtjes subjectieve opdeling is.

In de [Beeld & Geluidafdeling](#) hebben we nu 55.862 cd's, 7.377 cd-singles, 27.106 vinylpees en 28.581 vinylsingles.

Regelmatig krijgen we aan de balie een vraag waar we niet onmiddellijk een antwoord op weten. Daarom proberen we proactief lijstjes te maken om de vraag voor te zijn.

Digitaliseren elpees

Onder bepaalde voorwaarden kunnen wij een kopie maken van een vinylpees

1. de lp mag nooit op cd verschenen zijn;
2. de gekopieerde lp moet bij ons bewaard blijven;
3. de gekopieerde cd-r wordt uitgeleend onder de normale voorwaarden, wordt niet verkocht en blijft dus bezit van de bib;
4. alleen onze lp's worden gedigitaliseerd, niet die van onze leden of privé-personen;
5. alleen volledige lp's worden gedigitaliseerd, geen afzonderlijke tracks of singles;
6. de originele lp wordt als erfgoed beschouwd en wordt dus niet meer uitgeleend.

De oudheid: muziek uit de tijd van Koning David ?

Terwijl het al moeilijk is om met zekerheid te zeggen hoe de muziek van de vroege middeleeuwen klonk, is het uiteraard helemaal gissen naar de muziek van de oudheid.

Onderstaande cd's pretenderen een poging van reconstructie te maken van muziek van 1000 voor Christus.

Suzanne Haïk-Vantoura is een componiste en musicologe die op basis van hypothesen, deducties en experimenten een aantal tekens in de rand van bijbelse manuscripten interpreteert tot moderne muzieknotatie. Dit leidde tot de volgende cd's :

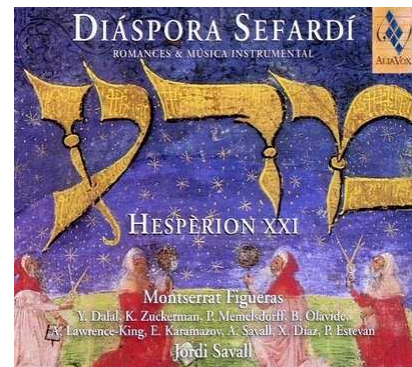
- La musique de la Bible révélée: notation millénaire décryptée par Suzanne Haïk-Vantoura / Adophe Attia; Michel Scherb; Emile Kaçmann: zang Maurice Benhamou: dirigent; Suzanne Haïk- Vantoura: bewerker
ONDERWERP Geestelijke Muziek 24 CD
- La musique de la Bible révélée vol. 3 / Luc Coadou; Robert Boschiero: zang; Dennis Weber: dirigent; Suzanne Haïk-Vantoura: bewerker
Magazijn CD : KL CDM 2537
- Cantique des cantiques en hébreu biblique / Suzanne Haïk-Vantoura: bewerker; Esther Lamandier: zang
ONDERWERP Geestelijke Muziek 33 CD
- Psaumes de David / Suzanne Haïk-Vantoura; Esther Lamandier: zang
Magazijn CD : KL CDM 13482

Vanaf de late middeleeuwen: Sefardische muziek

Na de diaspora kwamen er veel joden terecht in Spanje en Portugal, die vanaf de Moorse periode in een relatieve vrijheid leefden. Ze ontwikkelden het Ladino als taal als een Romaanse variant op het Jiddisch. Ook de joden in andere landen rond de Middellandse Zee worden Sefarden genoemd..

- El Canto espiritual judeoespanol / Alia musica: ensemble; Miguel Sanchez: dirigent
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 7 CD
- Hallel : Chants séfardes de Pâques et autres fêtes = Sephardic chants for Pesach & other religious feasts / André Taïeb; Naguila (ensemble)
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 8 CD
- El canto de Auroros / Alia musica: ensemble; Miguel Sanchez: dirigent
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 9 CD
- Puerta de Veluntad : Liturgia y mística en la musica judeoespanola/ Alia musica: ensemble; Miguel Sanchez: dirigent
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 10 CD
- Juden im Mittelalter = Les Juifs au Moyen-Age = Jews in the Middle Ages met oa Jalda Rebling: zangeres
ONDERWERP Middeleeuwen 37 CD

- Ayre / Osvaldo Golijov; Luciano Berio: componisten. The Andalusian Dogs
Bevat veel avantgardistisch en postmodern bewerkte sefardische melodieën
Hedendaagse componisten : GOLIJOV 3.1 CD
- Weltliche Musik im christlichen und jüdischen Spanien 1450-1550 / Monserrat Figueras:
sopraan; Jordi Savall: dirigent
VOCAAL RECITAL Figueras 2 CD
- Diaspora Sefardi : romances & musica instrumental :
por que llorax blanca nina & La estrellas de los cielos /
Monserrat Figueras: sopraan; Jordi Savall: dirigent
Recital : ENSEMBLE Hesperion XX 4 CD
- Istanbul : Dimitrie Cantemir : le livre de la science de
la musique et les traditions musicales Sépharades et
Arméniennes / Jordi Savall; Hesperion XXI
RECITAL ENSEMBLE Hesperion XXI 4 CD

Van sommige CD's vonden we het opportuun om ze bij de wereldmuziek te klasseren, ofwel vanwege hun volkse karakter, ofwel vanwege het hedendaagse arrangement en dito interpretatie.

- Musica I cants sefardis d'orient I occident Aman Aman	89 aman a
- Il bastidor / Arkul	89 arkul
- Rayon de lune : Musique des ommeyades / Aromates	83 aroma
- The key to Sephardic Music / La Yave	89 joden
- Dezeo / Consuelo Luz	89 luz
- S'u sh'orim / London Jewish Male Choir	89 londo
- Sephardic Songs of Love and Hope / Judy Frankel	80 frank Eu
- Chants mystiques séfarades / André Taïeb; Naguila (ensemble)	83 nagui
- La vida es un pasahe : kantes djudeo-espanyoles / La Roza Enflorese	80 roza e Sp
- Séfarad / La Roza Enflorese	80 roza e Sp
- Shaatnez - Sephardic Songs of the Balkans / Ruth Yaakov Ensemble	89 yaako Eu
- Ziara : sephardic women's songs of the balkans / Ruth Yaakov Ensemble	89 yaako Eu
- Matria : la patria del alma / Rosa Zaragoza	89 zarag

Soms noemt men de joden uit het Midden-Oosten ook Sefarden, maar juist is het hen Mizrachi te noemen. Een goed voorbeeld op CD:

- Iraqi Jewish and Iraqi Music / Hakki Obadia 87 irak

Vanaf de 17e eeuw: Muziek uit de synagogen

De huidige liturgische muziek in de synagogen heeft zijn vaste vorm gekregen in de 19de en begin 20ste eeuw in solo- en koorzang begeleid door orgel.

- Chants de la Synagogue = Synagogue Chants / Adolphe Attia: zang; Hervé Desarbres: orgel
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 1 CD

- Leo Rosenblüth sings Jewish liturgical music / Leo Rosenblüth: bariton; Eric Ericson: koordirigent | Composities van Leo Rosenblüth (°1904); Gershon Ephros (1890-1975) en Moses Pergament (1893-1975)
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 2 CD
- Liturgy of Dohany street synagogue / Sandor Kovacs: zang; Maria Lisznyai: orgel
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 4 CD
- Musique liturgique juive = Jewish Liturgical Music / Adolphe Attia: zang; Hervé Desarbre: orgel
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 6 CD
- Jewish sacred songs / Hans Bloemendal (Amsterdams Synagoge)
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 11 CD
- Musik der Synagoge = Music of the Synagogue / Louis Lewandowski
ONDERWERP Joodse Liturgische Muziek 12 CD
- Hoge Feestdagen in Amsterdam : melodieën en koren van Rosj Hasjanah, Kol Nidrei, Jom Kippoer / Hans Bloemendaal
Magazijn elpee : 66 DM 14993

Vanaf de Nieuwe en Nieuwste tijd tot nu: Joodse componisten

- **Felix Mendelssohn-Bartholdy** (1809-1847) en **Gustav Mahler** (1860-1911) waren joods, maar componeerden waarschijnlijk geen joodse muziek. In één van de onderstaande rubrieken *Synagoge-cd's* vindt men ook korte stukjes van componisten als Ernest Bloch die zowel religieuze als profane muziek op hun palmares hebben. Hier plaatsen we ook de joods-religieuze muziek, waarvan we niet zeker zijn of ze effectief voor de ritus in de Synagoge bedoeld was.
- **Bloch, Ernest** (1880-1959), joods-Zwitsers-Amerikaans componist

Sacred Service (Avodath Hakodesh) / Ernest Bloch; Louis Berkman: bariton, Zemel Choir; Geoffrey Simon: dirigent
BLOCH 2.1 CD
- **Bretan, Nicolae** (1887-1968), Hongaarse componist

Golem, opera, 1924 / Nicolae Bretan
BRETAN 1.1 CD
(Een golem is een figuur uit de Joodse folklore, gemaakt uit klei en tot leven gewekt door een kabbalistische rabbijn. Het begrip komt voor in diverse legenden en later ook in boeken en films.)
- **Bruch, Max** (1838-1920): geen religieuze muziek bekend, maar zie verder in de instrumentale muziek voor zijn 'Kol Nidrei'. Misschien was hij ook geen Jood.
- **Marcello, Benedetto** (1686-1739) was een Noord-Italiaanse dilettant, die veel profane muziek schreef, maar ook de Psalmen Davids van noten voorzag. Nochtans wijst niets erop dat hij Joods zou geweest zijn.

Psaumes de David / Benedetto Marcello; XVIII-21 Musique des Lumières; Jean-Christophe Frisch: dirigent
CDM 13336 en CDM 5575

- **Prokofieff, Sergej**

Ouverture op joodse thema's op. 34, voor klarinet
PROKOFIEFF 7.51 CD

- **Verzamelcd's**

Chagall-Zyklus I / Wilfried Hiller
Ouverture op joodse thema's op. 34b, voor strijkorkest / Sergej Prokofieff
Deine Söhne seien gesegnet / Ora bat Chaim

op: Concert for the Klezmer / Giora Feidman: klarinet; Philharmonisches Kammerorchester;
Michael Helmroth: dirigent.
RECITAL KLARINET Feidman 1 CD

20ste eeuw: Entartete Musik

De nazi's verboden in 1938 alle muziek die te modern was. Jazz was niet toegelaten wegens te wilde ritmes en "negerklanken". Zelfs nationalistische muziek was verdacht van zodra zij niet-Duits was. En uiteraard waren joodse componisten het ultieme mikpunt. Maar soms sloegen de nazi's de bal totaal mis.

De opera "Johnny spielt auf" van de Oostenrijker **Ernst Krenek** (1900-1991) verhaalde over een zwarte jazzviolinist die ten onrechte verdacht wordt van een diefstal. Bij de première in 1928 werden de affiches beplakt met de kreet: "Eine Negrische und Judische Schande!!", maar Krenek was helemaal geen jood. Ook Wikipedia heeft dat fout.

In Tsjechoë richtten de nazi's een modelconcentratiekamp in Terezin (Theresiënstadt) waar joodse kunstenaars zogezegd alle artistieke vrijheid kregen. Het bleek slechts de wachtkamer van Auschwitz te zijn.

In vrijwel alle concentratie- en vernietigingskampen speelde muziek een bijzondere, maar toch overwegend macabere rol. Er werden vrolijke marsen gespeeld terwijl de afgebeulde gevangenen, hun uitgeputte of al dode kameraden tussen zich in, stram langs het kamporkest marcheerden. Maar ook was er bijvoorbeeld de 'begeleidingsmuziek' tijdens de tocht naar de galg of bij het uitdelen van lijfstraffen. Op zondagen werd vaak opgetreden (op de plaats van het appel of in de woonblokken) voor zowel de gevangenen als de kampeiding.

Vele kampen hadden ook hun eigen 'huislied'. In opdracht van de SS ontstond in december 1940 in het kampcomplex van Auschwitz het eerste uit gevangenen samengestelde 'orkest'. Het Auschwitz-orkest speelt in 1940 in het nabijgelegen stadje Oświęcim.

De leden van een orkest hadden het belangrijke voordeel dat zij eigenlijk vrijgesteld waren van zwaar werk. Ze waren vaak beter gehuisvest en kregen beter te eten dan de overige gevangenen.

Maar vooral konden zij daardoor voorlopig de gevreesde selecties ontlopen. Musiceren betekende vaak: overleven.

Hier volgt een lijst met Joodse 'entartete' componisten waarvan muziek aanwezig is in onze collectie, los van het feit of ze gevlucht zijn of omgekomen in de Holocaust. Bij sommige vermelden we muziek die te maken heeft met het Joods-zijn in breedst mogelijke zin. De andere muziek van die componisten zoekt u in onze catalogus.

- **Berman, Karel** (1919-1995) overleefde Terezin en componeerde er muziek over.

Composer from Theresienstadt 1941-1945 / Pavel Haas; Karel Berman
HAAS 8.1 CD
- **Gal, Hans** (1890-1987), opgesloten in Terezin.
- **Goldschmidt, Berthold** (1903-1996), vluchtte naar Engeland.
- **Haas, Pavel** (1899-1944) stierf in Auschwitz, na een verblijf in Terezin.
- **Klein, Gideon** (1919-1945) stierf in Auschwitz na een verblijf in Terezin.

De zondeval, madrigaal, 1942 // op : Oeuvres instrumentales et vocales
Magazijn CD : KL CDM 2164
- **Korngold, Erich Wolfgang** (1897-1957) is bekend vanwege zijn vioolconcerto en zijn opera "Die Tote Stadt" op tekst van Georges Rodenbach (naar de roman 'Bruges la morte'), had in de USA vooral succes met zijn filmmuziek. Veel filmcomponisten van vandaag halen de mosterd uit hetzelfde technische potje.
- **Krasa, Hans** (1899-1944), componeerde in Terezin, stierf in Auschwitz

Composers from Theresienstadt / Hans Krasa; The la Roche Quartet
KRASA 7.1 CD

Brundibar, kinderopera / Hans Krasa; Disman Radio-kinderensemble Praag; Joza Karas: dirigent
KRASA 1.1 CD
- **Rathaus, Karol** (1895-1954), Oostenrijks-Poolse Jood.
- **Schoenberg, Arnold** (1874-1951), vluchtte naar de USA.

Moses und Aaron, opera / Arnold Schönberg
SCHOENBERG 1.3 CD

Die Jakobsleiter, oratorium / Arnold Schönberg; Rundfunkchor Berlin; Kent Nagano: dirigent
SCHOENBERG 3.7 CD

Die Jakobsleiter / Arnold Schönberg; BBC Symphony Orchestra; Pierre Boulez: dirigent
SCHOENBERG 3.6 CD

Het gouden kalf en het altaar (uit "Moses und Aaron, opera") - Kol Nidre
op: Six Songs for Soprano and Orchestra Arnold Schönberg; Philharmonia Orchestra; Robert Craft: dirigent
SCHOENBERG 3.2 CD

A survivor from Warsaw op. 46, voor recitant, koor en orkest / Arnold Schönberg; BBC Symphony Orchestra; Pierre Boulez: dirigent
op: Das Chorwerk
SCHOENBERG 3.4 CD

20ste eeuw: Jazz met joodse invloeden

Jazz en blues zijn sowieso sterk beïnvloed door de joodse muziek, daarvan getuigt bvb. de film "De jazzsinger" met Al Jolson (niet in onze collectie op dit moment), in 1927 een eerste verfilming van een musical uit 1925.

Het verhaal speelt zich af in een joods milieu. Later zijn daar nog drie remakes van gemaakt geweest

- John Zorn al of niet met zijn groep Masada

Live in Middelheim 1999 / John Zorn; Masada	73 zorn
Great Jewish Music: Serge Gainsbourg	73 zorn

- Sadeh, Daphna

Reconciliation / Daphna Sadeh; The Voyagers	73 sadeh
---	----------

20ste eeuw: Klezmer en Jiddische muziek

Jiddische muzikanten waren in Oost-Europa net zoals zigeuners populair op dansfeesten vanaf de 17^e eeuw. Vanaf de 20ste eeuw verspreidde het fenomeen zich over de rest van de westerse wereld, vooral via de Asjkenazische joden.

Vermits de term "lezmer" pas in de jaren '70 in zwang kwam, heeft het geen zin om een onderscheid te maken tussen Klezmer en Jiddische muziek, hoewel klezmer door sommigen gebruikt wordt voor moderne populaire muziek van Amerikaanse joden. Temeer omdat zowel reeds bestaande liederen als speeltechnieken steeds opnieuw gerecupereerd worden door volgende generaties muzikanten.

'Klezmer' is een Joodse term die de Hebreeuwse woorden 'kley' (voertuig, instrument) combineert met 'zemer' (lied).

Dus, samengevoegd : het instrument van het lied (A.Z. Idelsohn).

- Verzamelcd's

Chansons Yiddish	89 joden
Klezmer : in the Fiddler's House	89 joden
Klezmer 2 : in the Fiddler's House	89 joden
Klezmer : Jewish traditions : shtetl roots and New world revival	89 joden
The Yiddish dream : a heritage of Jewish Song	89 joden
Klezmagic	89 joden
Rêve et passion : the soul of Klezmer	89 joden
The rough guide to Klezmer revolution	89 joden

- Alberstein, Chava

End of the holiday	89 alber
Lemele	89 alber

- Amsterdam Klezmer Band, De

Mala	89 amste
Son	89 amste

- **Bolliner, Heidi**
Schnulzlech, Schmus, Schlamaseltov 89 bolli
- **Brave New World**
Beyond the pale 89 brave
Bless the fire 89 brave
Blood oranges 89 brave
Dus gezang fin Geto Lodzh = Song of de Lodz Ghetto 89 brave
- **Bronstein, Hilda**
Hilda Bronstein sings Yiddish Songs : old and new 89 brons
- **Colalaila**
Klezmer Fiesta 89 colal
- **Decameron, Eric**
Tumbalalaika : Yiddish folksongs without words 89 decam
- **Elman, Mischa**
Elman plays Hebrew melodies : traditional religious and secular folk music 89 elman
- **Feidman, Giora**
The art of Klezmer 89 feidm
The spirit of Klezmer 89 feidm
- **From Both Ends Of The Earth**
Klezmer 89 from
- **Fuks, Myriam**
A nigendl in Yddish (e.a.) 89 fuks
Myriam Fuks sings Lebedeff 89 fuks
- **Di Gojim**
Fun Sjtetl un sjtets 89 gojim
Grine Medine 89 gojim
Tscholent 89 gojim
- **Jacinta**
Autres chansons Yiddish 89 jacin
- **Katshke, Vilde**
A Klezmer Celebration : Chassidic music & traditional Klezmer 89 katsh

- **Kennedy, Nigel**
East meets East 89 kenne
- **Kharkov Klezmer Band**
Ticking again 89 khark
- **Kimiz**
Zee van Azov 89 kimiz
- **Klezmorim, Massel**
Jewish travels : a historical voyage in music & song 89 klezm
- **Klezmic Zirkus**
Vitamine K 89 klezm
- **Klezmer Jaz Band**
Yiddish traditional Music 89 klezm
- **Klezmetics, The**
Brother Moses smote the water 89 klezm
Rhythm + jews 89 klezm
Rise up ! : Sheyt oyf ! 89 klezm
Jews with horns 89 klezm
The Well 89 klezm
- **Klezmorim, The**
Jazz-babies of the Ukraine 89 klezm

*Jewish and Ruthenian musicians,
Verecke, Hungary, 1895
picture: Magyar Néprajzi Múzeum*

- **Kol Simcha**
Crazy freilach 89 kol si

- **Kroke**
 - Eden 89 kroke
 - Live at the Pit 89 kroke
 - Trio : Klezmer acoustic Music 89 kroke

- **Frank London**
 - Brotherhood of Brass 89 89 londo
 - Tsuker-zis 89 londo

- **London male Choir**
 - S'u sh'orim 89 londo

- **Mazzeltov**
 - Amsterdam 89 mazz
 - Misjmasj 89 mazz
 - Mishpoge 89 mazz

- **Merlin Sepherd, The**
 - Intimate hopes and terrors : tales from the Kishkes 89 merli

- **Di Nave Kapelye**
 - Traktorist : Carpathian Klezmer 89 nave k

- **New Klezmer Trio**
 - Short for something 89 new kl

- **Oomph**
 - Between the worlds 89 oomph

- **Ot Azoj Klezmerband**
 - Klezmer fou Kishinev 89 ot azo

- **Yiddish Blues**
 - Yiddish Blues 89 pragu

- **Rothstein, Yale**
 - Como la rosa Magazijn CD : 80 CDM 1588

- **Rubin, Joel (Ensemble)**
 - Midnight Prayer 89 rubin

- **Veckan, Hela**
 - Honga 89 sabba
 - Shadows 89 sabba

- **Shirim Klezmer Orchestra**
 - Pineus and the Pig : a Klezmer Tale 89 shiri

- **She'koyoh Klezmer**
 - Sandanski's chicken 89 she'ko

- **Strom, Yale**
 - Borsht with Bread, Brother 89 strom

- **Israël
Verzamelcd's**
 - Chants et danses d'Israel : musique traditionnelle 83 israe
 - Israel 40 years 83 israe
 - Les plus beaux chants d'Israël 83 israe
 - The rough guide to the music of Israel 83 israe
 - L'Eglise Orthodoxe Ethiopienne de Jérusalem : L'assomption à Däbrä Gännät
Magazijn CD : KL CDM 13485

- **Burning Bush, The**
 - Folksongs from Israel 83 israe

- **Perelman, Amir**
 - New song of Jerusalem 83 perel Isr

Onklasseerbare CD's met Joodse muziek

- Les inoubliables chants du Ghetto / Sarah Gorby 92 gorby
- Shalom : music of the Jewish people 92 A/shal

Boeken in de afdeling volwassenen

- Eén volk, één lied: Joodse en Arische muziek in het Derde Rijk / Walter Boers M 43919

Meer info op internet

- http://nl.wikipedia.org/wiki/Categorie:Joodse_muziek
- <http://jewishmusic.com>
- <http://www.jmwc.org>
- <http://www.jmi.org.uk>
- <http://www.haruth.com/JewishMusic.htm>
- <http://www.ijmf.org/>
- <http://nl.israel-music.com/>
- <http://israelreis.schouwstra.info/muziek.htm>
- Muziek om gratis te downloaden: <http://www.613.org/music/niggun.html>

Onze vorige keuzelijsten

oktober 2009	Vlaamse films op DVD
november 2009	Halloween
december 2009	Accordeon, le piano des pauvres
januari 2010	Belgische jazzpianisten
februari 2010	Mandoline en banjo
maart 2010	Taalcursussen
april 2010	Bedevaarten en religieuze muziek
mei 2010	Het Songfestival en België
juni 2010	Britse misdaadseries op DVD
juli 2010	Vlaamse folk

komen binnenkort aan bod

september 2010	Luisterboeken
oktober 2010	Componisten van filmmuziek

Deze themalijsten zijn terug te vinden, samen met onze maandelijkse aanwinsten, via www.kortrijk.be/bibliotheek/luistertips